

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; k. leirat az erdélyi közkereset alá vettek ügyében; pesti nemz. Cas.; Bácsmegeye: rendelkezések a közelgő tisztújításra nézve; helyzeti intézkedések 'sa't.; Verőczemegeye: határozat az országgyűlési utasítás-készítő választmány számára, 'sa't.; Kolozsmegye: követválasztási viták, utasítások a jövő országgyűlésre, 'sa't.; magyar kannibalok; választ Martonfalvy t. bíró urnak; furcsa nyereszkedés; czáfolat a' pesti Hirlap számára az orosz-oláh unio ügyében; a' sorshuzásról népevelési tekintetben; czáfolat a' pannonhegyi főpát-választás ügyében; borzasztó eset; esztergami hírek: vallási türelem Hevesen; 'sa't.) Spanyolország (nyilvános vádak Espartero ellen; 'sa't.) Anglia (parliamenti ülések; 'sa't.) Törökország. Németország (a' moszka kormány katonai gyarmatot állít 'sa't.) Külföldi elegyhir. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's apost. kir. felsége a' prágai tartományi főtörvényszéknél — mely ezután mindenféle hivatalos és magányos írományokat Magyarországból magyar nyelven elfogadni köteles leszen — magyar-fordító hivatal felállítani 's erre Jászi Emánuel kinevezni legkegyelmesebben méltóztatott.

Sietünk ő cs. kir. felségének Schönbrunban sept. 26ki 4313 szám alatt kelt következő legkegyelmesebb k. leiratát közölni. FERDINANDUS primus etc. Propriam paterno Nostro animo Benignitatem secuti, actiones publicas, Ordinario Fiscali Nostro in eodem Magno Principatu Directore, ab officio actore, contra baronem Paulum Kemény, Joannem juniorem comit. Bethlen, Georgium Inceze, Joannem Erseji, Joannem Csejdi, Michaelem Barabás, Martinum Koronka, Stephanum Jakab, Joannem Nagy, Martinum Orbán, Alexandrum Simon, Josephum Kutasi, Stephanum Kakasi, Joannem Inceze, Danielelem Péterfi, Stephanum Jánosi, Antonium Nagy, Petrum Kovács et baronem Nicolaum Wesselényi coram Tabula Nostra R. Judiciaria erectas e plenitudine Clementiae Nostrae Regiae relaxandas, et condonandas duximus. Quod Vobis Regio Nostro Gubernio hisce benigne significantes Gratia, et Clementia Nostra Cao Reg. etc. Datum in Castro Nostro Bellofonte die 27. sept. 1841. E' leirat magyarúl köv. hangzik: Első Ferdinánd 'sa't. követe atyai szívünk szerint saját kegyelmességünk azon nagy fejedelemségben, rendes igazgató ügyvédünk, mint hivatalbeli fölperes által Kemény Pál, b. ifj. Bethlen János gr., Inceze György, Erseji János, Csejdi János, Barabás Mihály, Koronka Márton, Jakab István, Nagy János, Orbán Márton, Simon Sándor, Kutasi József, Kakasi István, Inceze János, Péterfi Dániel, Jánosi István, Nagy Antal, Kovács Péter és Wesselényi Miklós b. ellen kir. ítélő táblánk előtt indított közkereset kir. kegyelmünk teljességéből megszüntetendők és megbocsátandók tartottuk. Mit nektek kir. kormányzékünknek ezennel kegyelmesen jelentvén cs. kir. kegyelmünk 's kegyünk 'sa't. Kelt Szépkut (Schönbrun) várunkban sept. 27. 1841.

Nemzeti casinói rendkívüli közgyűlés. A' pesti nemzeti Casino-Társaság folyó évi november 14kén délelőtti 10 órakor rendkívüli közgyűlést tartand, melyre ezennel minden t. cz. részes tag hivatalos. Tárnya e' gyűlésnek: elhatározni, 1842-ki sz. Jakab naptól fogva, midőn az intézet jelen szállását elhagyandja, az ajánlott több rendbeli szállás közül, melyik béreltessék ki: Hajnik Pál s. k. n. casinói igazgató.

Bácsból sept. 26án. F. hó 20kán első alispánunk elnökle alatt kezdett közgyűlésünk első napján szönyegre kerülvén főispáni helytartónk, most már valóságos főispánunknak, a' KK. 's RRhöz intézett hivatalos levele, mely szerint a' honi törvények 's ősi intézvények iránt kitüntetendő hű ragaszkodása zálogául a' megyei tisztikarnak ujtását tartani akarván, a' törvényes három év határnapja közelgése miatt, a' szavazó nemesség járasonkinti összeírására külön öt küldöttséget nevezett, olly utasítással, hogy e' küldöttségek a' szavazandó nemesség összeírásáról készített sorozatokat, a' hasonlóan e' levélben kinevezett központi választmány nyal megvizsgálásul rövid uton a' végből közöljék, miszerint ezen választmány azokat megbírlván, a' megyei közönségnek kellő használatul bemutathassa. E' főispáni levél kihirdetése után az érdeklött tisztújításban részt veendő megyei nemességnek mimódoni összeírása tárgyában zsinórmértékül szolgáló elvek és szabályok kidolgozására, az első alispán elnökle alatt választmány rendeltetett ki, azon érintéssel, hogy ugyane' közgyűlés folyama alatt összeülve, működése eredményiről tudósítást tegyen. Ekkor S. K. főügyvédünk indítványba hozván, miként a' tisztújításra vonatkozó összeírás elvek kimunkálása előtt mintegy előlegesen határozatnék meg az is, kik leendnek a' nemesség czime alatt összeírandók? indítványát oda hajlítván, hogy miután az egyházak 's templomok igazgatói között ez alkotmányos országban a' törvény különbséget nem tesz, hivatali állása pedig hasonlóan díszes mindeniknek, a' római kath. kisebbrendű papság példájára ugy a' g. n. e. mint a' nemzetesített ág. 's helv. vallást követő egyébkint fölszentelt és misét vagy illetőleg egyházi beszédek mondó egyedekre, ide értve a' káplánokat is, a' szavazhatási jog terjesztessék ki. Ez indítvány, mint korszerű 's a' honi törvények szellemében alapult, pártoltatásra találván, határozattá lőn, hogy a' szavazhatási jogban e' lelkészek is részesíttessenek. Ellenben a' föntisztelt főügyvéd indítványának azon második pontja, mely szerint ugyanezen szavazhatási jognak gyakorlatát e' megyében lakozó ugy nevezett diplomás egyedekre is kiterjeszteni ohajtá, azon okból is, mert ezek nem csupán az egyedül csak nemeseket illető minden segedelmi terhek 's fizetési költségek viselésiben részt vesznek, hanem egyenesen a' nemesi bíró hatósága alá rendelve levén törvényesen, magok bírájának választásától egyenesség szerint ki sem zárhatók, ez uttal pártolásra nem méltván, még is az ezek iránti kérdések kedvezőlegi eldöntése legközelebbi országgyűlésen a' megyei követek által szorgalmazandónak jegeztetett. Többnyire főispánunknak ezen a' törvény 's alkotmányos nemesi főjogaink egyik ősi gyöngyének, a' tisztikar szabad választásának, határidői gyakorolhatása alkalmi kedvezésért köszönő levél iratni határozatott. A' tisztválasztás nagy napja hivatalosan még nem hirdettetett ki. A' két napi tudósítási közgyűlést urbéri 's fenytő törvényszék váltván fel, kiemelendő a' m. k. Htótanács utján 2968. sz. a. intézvényben legf. helyről érkezett azon k. rendelet, mellyel fogya a' bajai lakosság még 1767ik évből kelt 's 1782ikben jelentékes kedvezésekkel módosított, 's felsőbb helyen is szentesített örökös szerződése 5ik pontja szerint, mintegy negyven esztendőig szakadatlanul váltó pénzben fizetett váltási bérjárandóságnak ezutánra pengő pénzbeni pótolására kegyesen szorítottatik. A' másodikkól kieme-

lendő Ödly Gergely t. bírák elváló pörében törvényszékileg kimondott ítélet, mellynek értelmében minden törvényes okok bebizonyításával hitvesétől végkép elválasztott, 's mindkettőnek, ha nem más de lelki nyugalma eszközöltetett. — Figyelmes csodálkozás kíséri az apatini kir. kincstári ügyész lépteit, ki a' bajai uradalom örökös földesura hg Grassalkovics Antal magtalan elhunytával kamrai utasításnál fogva törvényes bizonyosság kíséretében az uradalmi falukban foglalatásokkal kezdő örökösülési jogainak gyakorlatát. Sebők. —

Verőczébül. A' folyó évi nyárutó 26kán tartatott megyei közgyűlés eredményinek hirlapi közlésében sok csekély 's közlésre alig érdemes tárgy kiemeltetését tapasztalván, midőn a' nyilvánosságot igénylő, több érdekes pontról említés sem tétetik, a' már közlöttek mellett pótlékul még ezeket kívánom megérteni. Ugyanis az e. alispán elnökle alatt kiküldött választmányhoz, mellynek működési köréhez a' legközelebb berekesztett országgyűlés óta feljegyzett kérdések tárgyalása tartozik, a' „törvényhatóságok levelei is utasítván, midőn e' választmányának néhány tagja, az említett közgyűlés előtt: az első alispán elnökle alatt egybegyűlne: a' tanácskozás és a' jövő országgyűlésre adandó utasítás' tárgyai olvastattak fel. Az elnök alispán 's a' választmány tagjainak azon véleménye, hogy a' tanácskozás tárgyát tevő pontok fontossága 's alkotványunk belső lényegét illetősége miatt, millyen az ősi-ség eltörlése, a' nemtelenség birhatási joga, 's országgyűléseni képviseltetésök, adóterhek közviselése 'sa't.; azok a' választmány többi tagjaival is közöltetvén, rólok komolyabban elmélkedhetve érett tanácskozásaik által majd a' hon javát eszközölhessék, — a' közgyűlés által is elfogadtatván, elvül tüzetett ki: hogy jóllehet a' méltányosság 's osztó igazság kívánják, hogy az álladalm javában részesülő aránylag viselje annak terheit is, mindazáltal ősi jogok változtatása körül közüdvőt nem a' sebes ugrás, hanem a' mértékletes és kimért haladás hozhat, annyival is inkább, minthogy a' tapasztalat bizonyítása szerint ellene-sethen soha sem éretett az el, mi czéloztaték; mellynél fogva tanácsosabb a' fokkonzenti engedély, mint a' bizonyosnak bizonytalanérti tüstinti átengedése. A' reform és javítás szükségét az 1790diki országgyűlésen atyáink is átlátták, de eszközölhetését mi uton és módon vélték történendők? tudva van. Illy nézetek elfogadását szerelném jelenleg is, nehogy nem létezőkért áldoztassék fel a' való, mellyeket Magyarország jelen helyzetében vajjon elérhet? kétes. Illy gondolkodásmódot tápláltak közgyűlésünknek a' közügyek körül igen érdemes tagjai azon hozzátétellel: felix respublica, quam consilia senum gubernant, et iuvenum arma defendunt. S. A.

(Kolozsmegyei követválasztás.) October 4ke pompás őszi reggelén nagy napra viradánk fel, mert mármaga az, hogy egy nagy jelentőségű 's következményekben könnyen elhatározó országgyűlésre követeiket kell kiszemelni, feszíté a' sejtő kebel érzelem-hurjait, e' mellett a' rendek is érezni látszottak eleve e' választásban rejtő fontosságát, 's eleve már valamin a' választók meghasonlának választottaik fölött, úgy választandók is többen keltek a' versenypályára, míg végre a' pusztá személyügy osztályok közti elvkérdéssé örlődött váratlanul 's köz bámulatunkra. A' nap reggelén azonban senki sem sejtethé a' következő fejleményt. Összegyűlénk a' megye teremébe megvitani a' választási eljárás szabályait; a' gyűlést azonban megnyitá a' megye egyik főbírája azon jelentéssel „miszerint a' főispáni helyettes súlyos betegsége miatt meg nem jelenhetvén neki azon rendelkezést küldé: hogy a' mai napra kihirdetett követválasztó közgyűlést maga elnökle alatt tartaná meg; — fájdalmas tudomásul vevék a' rendek a' tisztelve szerelték főispáni helyettes betegeskedését, csábító megbüntetni rendeltetnek, fen áll e' még erőjében, vagy nem? Kiváná: ama végzés olvastassék fel, mert ő úgy tudja, bizonyos emberek egy helyentanyát nyitottak, tokányt süttettek, hordó-bort tétettek ki és illy módon gyűjték egybe a' megyei nemességet; igéré hogy ha a' kérdés eldöntve lesz, világosabban szöland 's többeket is hozand elő. Kéztyü-vetés vala ez: mert noha illy általánosságban senki magára nem vehető; de mindenki érté a' felszólalás irányzatait 's nem tudni: jobban álmélkodott é az indítványon vagy magán az indítványozón. És méltán bámultunk az indítványozón, hanemha abban, mit csábításnak, vesztegetésnek követel vala, egyedárusságot nem igényel. Ez annyi vala: mint a' csöndes vihárt fölkelteni, zajra zaj támad, elannyira, hogy a' tompa zugásban egyes szó nem vala hallható; de lecsilapul végre az első föliindulás moraja 's megindul a' tanácskozás. Gr. Bethlen János, Zeyk József kifejtik: miszerint azon határozat, (melly fel is olvastatik) elveiben szent és azt fentartani 's megerősíteni szükséges; de annak a' törvényhozás hatalmának is korlátai, mellyen tul nem léphet, hol a' korlátok lehetetlenek, mert szoroson meg nem határozható a' vonal, meddig szabad? mert ha szabad választásunk van, kell lenni azon szabadságunknak is hogy másokat a' meggyőződés eszközeivel magunk véleményének megnyerhessünk, egyik szabadság a' másikkal jár, ezen azonban tul van a' szavazatszerzés vesztegetés által, de itt áll elő a' nehézség meghatározni a' vonalt, mellyen belül nem vesztegetés 's mellyen tulazzá válik, mert ha például valaki barátit házánál szivesen látja 's vendégül elfogadja, ezt senki sem fogja talán megvesztegetésnek venni, más felől lehet olly nemes is elfogadásnak, melly valóságos szavazatszerzés, mit helyeselni nem lehet, de megakadályozni sincs mód. Kérék a' rendeket ezen

eredvényben természetlen kérdést mellőzve a választás munkájához fogni, de az indítványozó szolgabíró ujjal sürgeté a rendek intézkedését a szőnyegen forgó kérdés iránt, vagy azt kíváná: mondassék ki a rendek által nyilván, mikép étetni itatni szabad. Élesebb megrovások keletkeztek e faggatásból; báró Kemény Zsigmond és Szentiványi Mihály fejtegeték az indítványban rejtőz irányokat, a kérdés neveltséges oldalait. Mind hijában. Végre Kovács Lajos figyelmezteté az indítványozó sz. bírót, hogy mindaddig míg ő indítványát általánosságban adja elő, mivel az elv iránt minden vélemény egyhangú, eredvénye sem lehet, mert a vesztegetést minden nemeiben egyiránt kárhözatosnak tartják, de ha eredvényt ohajt indítványból, a közgyűlés azon hely, hol a nyilvánosságot legszabadabban gyakorolhatjuk, itt állunk szemközt egymással, lépjen fel nyílt homlokkal, 's adjon factumokat, itt helye a számolásnak, 's a rendeké a bíróság. De az indítványozó a factumok helyett folyvást sürgeté: mondanák ki a rendek, mikép ezentul corteskedni szabad, így eredvény nélkül hangozván el e meddő vita a gyűlés szavazásra kezd mozogni; e kérdés azonban kifejté a különvált vélemények számszerinti állását, 's az eredvény nélküli megkezdett csata némelyekben elégtelenséget szült és elégtelenségökben azt kiálták: ezután hát szabad corteskedni, jól van; és megindult nyíltan a közgyűlés színe előtt a corteskedés, egyik választandó saját személyében hívá meg a nemességet tanyájára, így többen emberei közül is. Két tanya nyílik épen szemben, megjelenik a hangászkar, van étel és bor, jó kedv 's csüggedés, csábítás 's minden mi ezen jeleneteket kísérni szokta. Mozgásba jó minden, minden motszanás ellenmozgalmat kelt fel, a corteskedés nyíltabbá lesz mint akárhol Magyarországon, 's mit ott is sajnálkozva pillantunk meg, itt nagyobb szerűen áll e lő Ma azonban a z eredvény bizonyítatlan, mert meghatározatott: mikép holnap 10 óraig a szavazásra mindenki elfogadtatik. Minden ember feszületen várja a dolgok kimenetelét és kiélesza a többség? Holnap meglátandjuk. E. H.

Minthogy a journalistika sem kenyerelem, sem egyedüli tanulmányom, tehát hirlapokban előforduló czikkeket figyelemmel ugyan, de hideg vérrel szoktam olvasni. De a pesti hirlap 56, és 57ik számában az unio feletti vezércziket lehetetlen szó nélkül mellőzmem el, mert ott több dogmatikai, történeti és statistikai hiba adatik elő. Állítatik ugyanis, miszerint a hitnek középalapja az evangéliom és ez egyedül az ész szabad használata mellett, a szeretet, hit, és remény kutféje. Ezen elv szerint semmi hit nem létezhetik, mert a mitén eszemmel felfoghatok, az nem hit, hanem tudás, tudomány. Egész polemico-dogmatikai értekezést lehetne ez iránt írni, de tartalma csak az lenne, hogy sokkal több kívántatik a hithez, mintsem az evangéliomnak szabad ész szerinti használása. Sz. Ágoston egy helyen mondja: „Nec Evangelio crederem, nisi me Ecclesiae convinceret autoritas.“ Azért igaza volt azon angol hittanárnak, midőn ezen kérdésre: Quid est Fides? felelt: quod non vides. Et quid est spes? quod non habes. Nincs ott hit, nincs remény, hol csupán szabad ész munkálkodik, és azért valósul azon hittanár e felelete: Quid est charitas? In mundo raritas. Régi közmondás: Quot capita tot sensus, már most határozza el nekem valaki, hol létezik azon emberi lángész, mellynek szabad használása hitágozatók gyanánt mindenkinek szolgálhatna? De még az is következik ezen elvből, hogy a két protestans félnek, vagy csak legalább az uniot kívánó egyedeinek semmi hitök nincs, és azért az unio nálók igen könnyű — vacuum facile occupatur, könnyű a kopaszt beretválni; de a többi észszel nem dolgozó hivek (massa populi) mit fognak mivelni? Megmaradnak hivek. De kihez? Az evangéliomhoz nem, mert olvasni sem tudnak, 's nem használják sem eszköket, sem az evangéliomot. Tehát kihez? Megmaradnak hivei az uniot kieszközlő egyedeknek. Tehát ezen tisztas egyede k teszik, és fogják tenni a protestans egyházi autoritást! Hogy dogmatikai polemiaiban akaratom ellenére ne veszitem el magamat, egyedül a munkácsi orosz-oláh megyét érdeklő történeti hibákra vetek rövid pillanatot. Még eddig nincs megmutatva, hogy a munkácsi megye nem egyesült lett volna, de vannak bizonyos adatok, mik szerint mindig kathol. volt; sz. István 1011 évben alapított Veszprémben görög (orosz) apácákat. Katona hist. critic. ad an. 1011. — Minden bizonytal azok készítették számára azon arany erszényt, mely czirill betűkkel, orosz nyelvű fölírással, és tűzéssel a cs. kir. kinestárban a bécsi kapuczinus zárdában őriztetik; rézre metszett mintáját lásd Kaprossy 1815 évben sz. István ünnepére mondott, és kinyomatott egyházi beszédjéhez kapcsolva. Imre királyunk a romai pápától engedelmet kért, hogy görög rituson levő hivek számára a latán ritusu püspököktől független püspökséget alapíthasson. Lásd Katona, Bárdossy. Világismeretű dolog, hogy a kegyetlen Olgerd, lithvániai uralkodó, az unokáját, Kyriatovics Theodort, podoliai herceget, a nem fizetett adó miatt honából kiűzte, Károly Róbert pedig 1339ben elfogadván Kyriatovicsot, a munkácsi várral 's 300 faluval ajándékozta meg. Lásd Bazilovics, Balajthy, Korabinszky, Engel Gesch. v. Gallicien, és Karamzin. Már most ki teheti föl, hogy sz. István nem egyesült apácákat alapított? (Caerularius még nem élt akkor), 's Imre király nem egyesült püspökséget akart feléleszteni, és arra a romai pápától engedelmet kért volna?? Ki teheti föl, hogy Károly Róbert, 's fia nagy Lajos nem egyesült herceget oly nagy jószággal ajándékozott volna meg? Kyriatovics 1360ban a munkácsi várat már fölépítvén, Latoreza jobb partján a cserneki hegyen sz. Bazil rendű barátoknak zárdát épített, és alapított; lásd Schmidt Epp. Agr. et Bazilovics, 's kétség nincs, hogy ezen zárdában püspök is létezett. De nem czélem a megye összes történeteit előszámlálni, mert ezekről külön munka van már készülöben. Zápolya, Boesky, és Bethlen Gábor, ha ki nem irhatták is, de megrendítették az orosz-oláhok katholicitását, minélfogva 1646ban 62 orosz lelkész Ungvárott összegyűlvén, Jakusich György egri püspök kezébe kathol. hitvallásukat megújították. 1689. Kolonich Leopold bibornok, és primás Romából püspököt hozott Munkácsra, Decamelis Józsefet, ki csak ugyan kathol. volt. Ez nemcsak a munkácsi megyében erősítette meg az uniot; hanem Benkovics püspök és főispán pártfogása által Bihar megyében is előhaladt, lásd Keresztury Hist. Epp. Warad.) 's Debreczenben, és Egerben lelkészeket rendelt (L. Archiv. Dioec.) És így a bihari és szomszéd oláhok már Decamelis idejében (1689 — 1707) katholicusok voltak. 1708ban Hodermarszky József munkácsi püspöknek neveztetett ugyan ki, de propter irregularitatem a romai sz. székűtől bullákat nem nyerve, mint a bizancki, György püspök helyettese Máramaros megyét, a mennyire szükség volt, az unio-

ra viszszahozta, (1716—1726.) Máramaros még akkor Erdélyhez tartozott. (L. Archiv. Dioec.) Már most, hogy állíthatja Bernáth Zsigmond ur, mikép az oláhok 1753ban, az oroszok pedig két évvel később vették föl az uniot?? Nonnumquam etiam bonus dormitat Homerus. 1744ben az erdélyi, és szatmári oláhok felzúdultak az uniot kiirtani akaró kóborló (Sarabaíta) barátok ellen; a vérengzés és mozgás Bécsig hatott. Mária Theresia kir. biztost küldött oda Olsavsky Manó munkácsi püspök személyében. Ez jelentést ad 1746ban. (Lásd Archiv. Dieces, et apud Bazilovics, Oratio Manuelis Olsavszky de Unione) miből kitetszik, hogy országos Demosthenesünknek jobban kellett volna a historiát forgatnia. Igaz ugyan, hogy még később is, egész 1761ig imitt amott az oláhok nyugtalanok voltak (Károlyi Littera ad Olsavszkyum.); de az oroszok soha sem. Olsavszky, mint biztos lecsöndesítette, és canonicie visitalta őket. (Archiv. Dioec.) Mind a két számban (56, 57) hijányos és hibás tehát az unio felüli fogalom. — Ezen értelemben az unio érvény nélküli pusztá szó leend, ha a dogmákban különböző érzések és vélekedések maradnak fen. Ez szintett unio lesz, melly erkölcsi érdekre nézve jobb ha elmarad. Az állítás, hogy az orosz-oláhok romai egyházzali egyesülése csak a pápa primatusának elismerésében áll, hibás és hijányos. — Tudós író ur tehát vagy méltóztassék magának valódi fogalmat szerezni az orosz-oláhok uniojáról, vagy pedig kénytelen lesz elszenvedni, Apelles ezen arany szavait: — — non ultra Crepidam. Lucskay Mihály m. k. Lukai udv. prépost, és ungvári lelkész. *)

Esztergom oct. elején. Primásunk oct. 11jén Veszprémben utazott. A káptalani hévízfürdők csatornái már készülöben vannak a nagy építési szorgalom mellett. — Az álló hajó-hídon is dolgoznak. — A termés Esztergom vármegyében középszerű volt. Borunk jó; nem lesz ugyan olly szeszűs, mint az 1834ki, de kellemesb italú, mennyiségre nézve is meglehető a termés, sept. fogytán mindenütt vége volt a szüretnek. — A csekély vizállás mellett az esztergommegeyi szigetek fölormait is megkeresték az aranyosok, Dunánk ezüst-hullámaint inkább aranyosoknak nevezhetnök; egy férfi napjában egy pengő forintnyi tiszta aranyport mos ki fővenyéből. — Schol annyira nem kívántatott a házi és utcai koldulás megszüntetése, mint Esztergomban, hol tömérdek a helybeli és vidéki koldus. Primásunknak, ez sem kerülhetett el figyelmét, Fekete Mihály esztergomi kanonok elnöksége alatt már is munkálkodik egy küldöttég az érsekség, káptalan, és kir. város részéről, kik 1842ki január 11jéltől csakugyan megszüntetendni határozták a koldulást, 's erre nézve évenkénti 9ezer forint kívántatván, az előleges öszszeírás megtörtént, a többi czél-szerű előkészületeket pedig szorgalmazza k. — Érsek-primásunk f. évi sept. 9kén főmegyeje papjaihoz pástjori levelet méltóztatott kibocsátani, mellyben lelkiismeretes buzgalomra serkenti az ifjuságot nevezetesen iskolák igazgatóit és oktatóit. Korszerű oktatásra inti fiait a lelkes főpap, és pontonként kijeleli az oktatás nemét és módját. A Sdík pont alatt buzgó szorgalmaztatik a magyar nyelvnek terjesztése, hogy e szerint a papság a honi törvényeknek és a közkívánatnak telhetőleg megfeleljen. A 12dik pontból hálásan kiemelendő, hogy érsekiünk falusi iskolatanítóképzésére Esztergomban praeparandia alapítását igéri.

(Borzasztó eset!) N. Kanizsán őszelő 30kán délután mintegy 6 óraker egy szerencsétlen koresmárosnő, ki állítólag fiatal férje által, kinek hihetőleg nem nagyon lehet kedves. kávéba kevert mérég által öletett meg, több sebész 's meghívott tanu jelenlétében bonczvizsgálat tartatván, Takács megyei seborvosunk vége felé e szomorú működésnek minden előre láthatott változás nélkül földre rogyván, a nagyszámu kocsaság jelenlétében (ha bebizonnyul) a gonosz koresmáros második áldozatja lett; minden illykor használtatni szokott gyors gyógy-mód öt életre többé vissza nem hozható, borzasztó elhunytán egy szeretett nővel több neveletlen árvá kesereg.

Pannonhegyén, őszelő 2kán. Ha a hirlapokban valamely esetet, történetet közlünk, soha tulajdon véleményünket bele ne szöjük, különben a becses olvasók tökéletesen értesíthetnek nem fognak. Ohajtottam volna ezt figyelembe vétetni azon t. cz. urtól, ki Györből őszelő 23ról a Jelenkor 77. számában írja, hogy a pannonhegyi Benedekiek k. kir. engedelmén fogva, a győri mélt. megyés püspök, mint kir. biztos, elnöklete alatt őszelő 22kén három egyedet a főapáti méltóságra kijelelték; bár hozzá vetette volna, hogy mind a három jeles férfi, hittanár és több évig hitudományt tanított, és ne írta volna, hogy az első pozsonyi kir. akademiában hitszónok, holott ezen hivatal ott ugyan, de a gymnasiumban viseli. Nem elégedvén meg ebbeli hijányos tudósításával, nem tudom mi czélből említi a k. kir. oklevelet 1802ről, melly az 1786ban eltöröltetett rendet minden jogaiba visszahelyezi, mintha ebben az foglaltatnék, hogy a rend hármat kijelelhet ugyan; azonban a kinevezést ő fels. teszi, és pedig nemcsak a szerzet által kijelelték, hanem „tetszése szerint egyéb tagjai közül is a szerzetnek.“ Az említett kir. oklevélnek szavai ezek: — — futurorum autem Archi-Abbatum nominationem nobis, successoribusque nostris Hungariae Regibus ea lege reservamus, ut Conventus Montis Pannoniae tres Candidatos praevie cum humillima supplicatione Regiae proponere possit Majestati“ nincs tehát benne az, mit az idegen közlő talán csak maga ohajt. Igen is tudom, hogy ő fels. szabadon nevezhet ki főapátot, de azt is erősen hiszem, hogy a legigazságosb fejdelem, kinek jelszava „Recta tueri“, a pannonhegyi Benedekieket, kik a mélt. kir. biztos szavai szerint is legnagyobb illedelemmel és lélekisméretes komolysággal vitték végebe a választást, dicsőült atyjától nyert jogukban tovább is meghagyandja. Ha nem esalatkozom, talán a közlő ur ugyanegy azzal, ki egykor a Hirnökben a győrmegyei papi névtárt közölvén és taglalván, azt kérdezte: miért nincsenek a Pannonhalmán tartózkodó Benedekiek e névtárban elősorozva? Ha akkor kedvem lett volna felelni, rövid válaszul (illy tárgyban teljes értekezések a hirlap körén tul esvén) ezt nyerte volna: mivel a győri megyéhez nem tartoznak, minthogy a sz. mártóni főmonostor eredetitől fogva „Nullius Dioeceseos“ volt, és az maiglan is. Ha pedig ezen szónak tökéletes értelmét akarja tudni, olvassa figyelemmel 14dik Benedek pápa munkáit öszszvetvén, ha tetszik, a rend visszahelyezését i lető k. oklevélnek 150 pontjával. Ezeket röviden megjegyezvén, kérem a névtelen közlő urat, hogy ez-

*) E soraimat a pesti hirlap számára még augusztusban küldém meg, de ott nem vetettek föl. M. L.

után egy egész testület ügyeit illető dologban, annak teljes ismerete nélkül, az érdemes közönséget ne mystificálja. — y —

(Hevesi türelem.) Nem kis megilletődéssel 's fájdalommal olvastam a Jelenkor 74ik számában a kékesiek ama vad bárdolatlanságát, miszerint elég gyalázatosan, 's dőzsai iszonyúsággal bántak Kuday Lajos veresegyházi ref. pappal. Am édes lelkész ur! solatium est miseris socios habuisse dolorum! Illyes valami nem első, sem páratlan; hanem csak a hevesi eseménynek folytatása, melly f. évi april elején Kracsanovics Péterrel, a ferencziek egri zárdájabeli fraterrel történt, kit alamizsnakéregetés végett előljárója Heves mezővárosba küldött. Ő innen már vissza felé ment, 's néhány tojást, mit a környőrülők hívek nyújtottak neki, kosarában cipelt magával, midőn Császár Lajos katolikus, Nyirő Sándor, és Nyirő Károly reform. közbirtokos urak vele találkoztak 's a jól ismert frater, véleményük szerint a föld terhét, more patrio a' teremtés könyvéből üdvözlék 's kezeiben az áldást, az alamizsnát, hazánk reája szánt áldozatját, csakhamar öszszetörték. Mi közt eszükbe jutván, hogy már több barátból romai pápa választott, nehogy ebből is pápa legyen, 's a vegyes házasságot tovább is akadályoztassa, felkiáltottak: Üssük agyon a barátot! Esdeklik ő szegény, hogy csak frater, 's pápa nem lehet belőle; de siker nélkül. Botokkal, és csákánnyal földre verték, azután vérével a földet áztatva ruhájánál fogva Nyirő Károly curiájára, hol mostanlag izraelita bérlő boltos lakik, hurezolták. Ez iszonyu tett szemléletére a ház lakosi szétszaladtak, mi a nemesurakat még nagyobb bátorságra buzditotta, és — deliberatum lett: itt a kötél, a kordája, ha ez nem bírja, van borjukötél, akaszszuk fel, 's az udvaron levő akácza alá vontatván őt, már elkezdék 's bizonyosan végre is hajtják a staturumot, ha Barkassy József ügyvéd 's tbiró, kinek a' dolog az öszszecsődült nép által tudtára esett, szolgáját magához véve fegyveresen nem támadta volna meg a' czimborákat, 's kezeikből a' félholtat ki nem ragadja. Barkassy ur ezen tetőtől talpig elkinoztatott frater a' helybeli plebániára kísérte; de nem sokára kinzóji is követék őt 's borzasztó káromkodások, fenyegetések, 's felgyújtással ijesztgetésekkel a' plebános urtól annak kiadatását követelték; azonban biztos helyen volt, hogyszem céljokat többé elérhették volna. Ezen bárdolatlan kegyetlenség annál becstelenebb, mivel nem részegségnek tulajdonítható, melly illyest gyakran nemzeni szokott, mert mind a' három nemes ur józan volt. G. E.

(Magyar kannibálok.) Ki édes honunknak a' mult század' utolsó felében 's a jelenben hozott czélszerű, 's a' kor' sürgető kívánatinak megfelelő törvényeit gáncsolná: a' népek' boldogságát szerető jó fejedelmek', és böles törvényhozók' személyeit sértené meg. Nincs honunkban jó törvényekben 's üdvös rendeletekben hiány, de — igen a' végrehajtásban, a' felügyelésben, melly — valljuk meg — sok esetben vagy semmi, vagy felületes, vagy hanyag. — Dicső emlékü M. Terézia a' kinzó vallatást rég eltörölte, mit szinte dicsőn országló utódai is helyeslettek; azonban ns Veszprém megye egy két nemes falvában mind e' mai napig is gyakorlatban van ez az emberiség és törvények gúnyára. Állításomat igazolja egy mult farsangi gyászos történet! — Bizonyos v-i hajadon lány P. Lidia anyja halála után az apai házból távozván, Szentgálon, mint ugynevezett hetes fonó keresé kenyerét. Azon háznak szomszédságában, mellyben tartózkodék, hirtelen lopás történik. Tíz vforint eltűnik a' pénzes fiókból. A' szegény fonó lányra gyanus szomszédok jóslónőhez fordulnak, 's im' egy mindentudó cigány nő, kártyáiból csakhamar kiolvassa, mikép a' tolvaj senki más, mint egy barna lány; mivel pedig a' szomszédban fonó lány barna: ergo. . . 's a' szegény barna fonó lány tüstint birói kézbe adatik. Mérges ráivalgások, fenyegetések semmi sikerűek nem lévén, az elveszett pénzösszeg előkerítésében: a' szentgáli nagy tanács czélszerűnek ítélte a' fiatal barna lányt amúgy bakonyiasan megkötetni és bevezetésül bőr- és husrepsztség korbácsoltatni, és midőn a' nyomorú áldozat emberi vért lázító helyzetében eszméletét veszve különfélt vallana, 's az öszszeket trágyában, kutban, istállóban siker nélkül kerestetné: újra előfogák dühös bakóji, és most a' női szemérem durva megfertőztetésével teste felső részit megmezteleníték, emlőit 's teste egyéb részit ujonnan korbácsutésekkel szagaták, majd az ekkép megmarczanglottat megkötyve — csikorgó hidegre állitva, felváltva majd jég hideg, majd ismét langyos vízzel öntözték. — Illy kinok közt édes apját, a' több hét óta nem látottat 's ismét egy helybeli szolgaleányt vallott bünöstársának, kik közül ezutólsó kegyetlen sorsában csakhamar osztozott, mert azt is derekasan megdöngették. — Uraim! ez kevésnél kisebb a' boszorkányégetésnél! Ne dicsekedjünk haladó korunkkal, ne emlegessük a' felvilágult 19dik századot, mig illyenek történhetnek honunk kellő közepében! És ezt azon híres néhai királyi sörtesbojtárok — a' szabadalmas szentgáli nemes uraimék követtek el, kik a' veszprémi legközelebbi tisztújításkor is több főrendű 's a' kaszárnyaház ablakából lenéző urak szemek látára egy bizonyos nemesnek fejét beszaggatták, 'sa't.; de ezen nevezetes napon majd mindenütt véres nyomukat hagyták hátra, és kik a' kor szelidebb érzeteit a' Veszprémtől Herendig nyuló országuton fejszével nem egyszer gunyolták ki. — Hihető, hogy az illető ns megye széplelkű tisztika ez otromba bánásmódot figyelem nélkül nem hagyta, annyival is inkább, mert mint rövid idő mulva világosságra jött, a' barna fonó lány tiszta ártatlan volt, iskolás fiú volt a' pénzes háznál a' sárga czukrot szenvedélyesen szerető. Társai szokatlan mennyiségben látván nála e' nyalánkságot, részint irigységgel, részint esodálkozásal jelenték föl az iskolatanítónak, ki csakhamar nyomozáshoz fogván, bizonyos mennyiséget még megtalált a' fiúnál az elveszett pénzben. — Ha tán valaki föllépne e' gyászos esetet kétségbe hozandó, azt a' kinszenvedett 's több ideig ágyban feküdt lány rokonhoz utasítom. N. T.

(Martonfalvay István tb. urnak.) „Ünnepdisztelenítő ingerkedés“ czim alatt a' Jelenkor idei 78dik számában bizonyos ostorhősekről olvasunk, kik r. kath. atyánkfainak őszel 8dikán tartott ünnepüket elég durván megzavarták. Épen nem azért fogtam tollat, hogy azon durva betyároknak tetteit helyeseljem, ha-

nem csak azért, hogy Martonfalvay István urat megkérjem az iránt, miszerint máskor egy kevésse fontosb tárgyról írjon, mint durrogató evang. béresekről. Mert lássa édes Martonfalvay István ur! mi protestansok, ha a' t. cz. olvasók (ürelmét kívánók ostromlani, anuyi adatokkal állhatnánk elő, mind honiakkal mind külföldiekkel, hogy maga csudálkoznék rajta, mikép birtunk annyi botrányos sértegetést eltűrni, elhallgatni? Olvassa csak meg a' dunamelléki, dunántuli egyházkerületek jegyzőkönyveit, az esztergom megyei esetet, 'sa't. olvassa meg a' Hess. Darm. All. K. Zeit. 1841dik jan. 23ikig ivét. Olvassa meg a' febr. 2kit is, a' hol egy evang. temetése iratik le. Hát a' zillerthaliakat elfeledte? Tőlünk rendszeres sértegetés és üldözés nem származik, 's ha egy két nyers egyed botránykozta is — azokat feddje meg az illető helyhatóság! Minek illyenekkel unlatni becses hírlapunk szebb cikkeknél szánt hasábjait! Béresekről sokat lehetne öszszeírni! N. T.

(Furcsa nyereszkedés.) A' ki panaszkodik, hogy a' két magyar honban szük a' pénzkereset neme, hallja, hogy a' leleményes észnek milly furcsa nyereszkedési ötletei lehetnek. Tavaly a' debreczeni valamelyik vásárban egy fufangos közkatonasátort vont; kelméi mesterségesen öszszeszedett 's czédulákra írott káromlások valának. Mindeniknek, a' két krajczáros „illyenadtán“ kezdve az égbé kiáltó ezüst huszasig czikornyája szerint szabáki árát. Kelméi kelete olly nagy volt, hogy mire az új divatú árust a' vásári felügyelőség láb alól eltakaríthatá, több pénzt vett be, mint valamennyi könyvárus. Ez igaz é, vagy csak mesziről jöttek szabad hazugsága, nem tudom, mert csak hallomás után mondom, de a' következőnek szemtanuja valék. M. Gy. Monostoron f. hó 19én egy életunt olánno szomszédja terjedelmes vadkörte fájára magát felakasztá. A' megátkozott fa kivágaték, mit tulajdonosától egy bizonyos valaki megvásárola egy r.-frton. Ez a' fához szakadt madzagért némelly babonás ó hitűektől megkerestetett, hogy a' megszorodott orzók felfödözésére, vagy tán inkább a' felfödözhetlen orzásra, 's több egyéb esodálatos műtetekre adna e' büvös madzagból. A' fatulajdonos örömet ad belőle, de mint-hogy neki az a' fával együtt pénzébe jött, tehát jó pénzért. A' hirrel együtt növekedék árusunk jövedelme is. Kevés nap alatt felül haladá a' madzagár a' fa árát. Még a' szomszéd helységekbe is rendeltek meg kelméjéből, melly minthogy még ma is mind keletet, a' rövid madzag pedig nem végnélküli, hogy az azt sovargók közül csak egy is meg ne szüküljön, a' szorgalmas árus nem szük meg madzagok-rul gondoskodni. Ha sokáig így tart, idei kenderének jó kelete lesz. A' bohóság pénzbe kerül. Vas. Ujs.

(A' sorshuzásról népevelési tekintetben.) A' trón és haza védelmére mind az köteleztetik, valaki csak a' magyar ég alatt lehel. Ugy de a' körülmény csak egy bizonyos résznek, nem pedig az egész tömegnek előállását kívánja: ki legyen hát az az egy rész, a' melly elő álljon? Minthogy eddig ezen meghatározott szám magától elő nem állt — az egészre szükség nem volt, — a' felsőbbrendű rendelethez fogást erőhatalommal szedetett össze. Mennyi személyeskedés, milly baromi üldöztetés párosult ezen bizonyos rész egybegyűjtésével, nem czélem vitatni. Az ország lelkes nagyainak szívén fekvőven az alsóbb néposztály erkölcsi neveltetése, azon helytelen állításmódot végkép eltörleszteni kívánták, és helyébe a' kor szelleméhez egy sokkal emberségesebb, 's az emberi méltóságához illendőbb módot — a' sorshuzást léptetni életbe. Vajha ezen nép, kinek boldogságaért, erkölcsi jobbulásaért, mindenfelé annyi hasznos eszközök fordítanak, szemé előtt tartaná emberi méltóságát, 's maga is törekednék a' kitűzött szent cél felé! Mig a' kötéllel-fogdozás divatozott, addig a' birák (kikre ezen hatalom bízott) nagy részint kiszemelték a' közcsend-háborgatókat, és mindent elkövettek, hogy az illyeket becsiphessék. Tudván ezt a' szüle, rokon, hogy idővel gyermeke, atyafija talán példás élete által a' katonaság elől megszabadulhat, el nem mulasztotta annak hibás kihágásait megfeddeni. Állni fog e' az a' sorshuzás után? nagyon kétséges. Látván és tapasztalván az apa, hogy egyetlen gyermeke törvényt szerint, mint öregsége gyámja, jogosítva van a' honmaradásra, fog é ügyelni csak annyira is gyermeke erkölcsi javulására, mint eddig? A' több gyermekkel bíró testvér előtt (az öszzeírás alkalmakor nőtlen testvérjére hivatkozva) van é ollyan tett, mellyre képes nem volna magát eltökélni? Az egyedül maradt árva siheder, tudván azt, hogy csekély gazdasága kezelésére a' ns. vármegye 's földesura szolgálatjára honmaradása nélkülözhetlen, igyekezni fog é rakoncátlan indulatit korlátozni? De nemcsak azok, kik sorshuzás alól mentesítvék, hanem még azok is, kik előtt elkerülhetlennek látszik a' sorshuzás, mitsem tartanak botránykoztaó életök javítására. Talán kihuzza az illyen az illető sorsjegyet? Ritka eset? X. helység birái kiállítják az öszzeírottakat, kik között két czégéres találhatik; mindnyájok ohajtása: „Vajha! ezek az őket egyedül jobbitható hadi fenytéket ki ne kerülhetnék.“ Maga a' szigorú igazságu járásbeli főbiró is örömet ezen két megjegyzett körme közé várásolná az első sorsjegyet, de hasztalan, ők mint legbátrabbak, és a' katonai életre legalkalmasabbak, mentek az első jegyek-től. X. város öszzeírottai közül egy illyen kipéczezett az egész előljárási öröme kihuzza a' sorsjegyet. De vajjon az a' bizonyos egy gondolat volt é az előljárási sorsjegyet? Mihelyt a' sorsjegy kezébe jött, az a' rettentő gondolat marczongolta belsejét, ha ő Mars mezejére lép, ki fogja elkezdett feslett élete nyomdokát taposni? hogy válhatik ő meg azon gyönyörtől, mellyben most kénye szerint buborékol? 's alig egy pár óra, a' mi korcsma-hősünk — az előljárási sorsjegy kitörő fájdalmára, helyettest állit, 's fel van szabaditva. Mindezeket öszszevéve az tünik ki, hogy a' sorshuzás által az alsóbb rendű néposztály tovább is neveltelenség pályáján fog haladni. Azt említhetné itt valaki: hát az iskolák mire valók? nem gyakoroltatik é ott ezen osztály isten és felebarátja iránti kötelességekben? nem mutatattik e ott alapos utmutatás minden emberi méltóságot lealacsonyító bün eltávoztatására, és minden keresztyéni erény gyakorlására? Helyesen! jól rendezett iskoláink mindent elkövetnek, hogy a' növendékekben a' rosztaló hajlandóságot kiirthassák, és a' jóra készséget önthessenek. De milly kevés a' sikere é minden kimélet nélküli fáradozásnak, bizonyítja a' mindennapi tapasztalás. A' pörgyermek egy pár évet, azt is többnyire csak télen át, tölt az iskolában, és olly gyöngé korbán, midőn csak a' rothadt almát tudja megkülönböztetni az egészségestől, kiszakadván az iskolából, minden vezető nélkül lép fel a' serdülő korbán, hol a' testi kény jobban kifejlödvén, úgy áll in-

dulatai közepett a világ piacán, mint a kormányt vesztett hajó a habok tetején. Nem elég hát az alsóbbrendű néposztály erkölcsi jobbulására még a legjobban rendezett iskola is, nem a tanítószókból hallatott isten igéje; kimaradhatlanul szükséges mind ezeken kívül még a fenyíték. Illy fenyítéknek tartanám: ha minden lelkész felügyelése alá (azért épen ide, mert tiszta kezelést kíván) egy fekete táblájú jegyzőkönyv rendeltetnék, melly fekete könyvbe tolvaj, orgazda, gyujtogató, gyilkos, isten-káromló, verekedő, minden emberi méltóságot lealacsonyító tett, (a bírák vagy akárki által bejelentetvén) pontosan, minden személyes tekintet nélkül beiratnék, és a beirason kívül a vétség fokozatához képest a törvény rendelete sem hanyagoltatnék el. Csak egy irasék be, a többi tett mindjárt tudva lesz, mert a beírott azon fog törekedni, hogy másokat is maga után rántasson. Uj év eljöttével a fekete könyvbe jegyzeteket a lelkészek felolvassák a végbevitt gaztettekkel, hogy ez által friss emlékeztetést szerezzenek a békés lakosoknál. Ha a születtek és a holtak száma megemlíthető, miért ne lehetne a nép erkölcsi jobbulásáról vagy romlottságáról a körülállásokhoz képest egy kis lélekkrázó buzdító, vagy szelid dorgáló csinos beszédet tartani? Valamikor előáll a helységben a bíró vagy esküttétel, mind annyiszor megvizsgálják a fekete könyv, és ha valamelyik kijelöltnek neve ben foglaltatik, az olly ember soha hivatalra nem léphet. Beállván az ujonczállítási ideje, a járásbeli kiküldöttség legelőbb is a fekete könyvet nézi át. Ha olyanok a bejegyzettek, kiket mind testalkotásuk, mind életidejük alkalmának bélége az a katonaságra, minden további fürkészet és személyes tekintet nélkül — bár hol szolgáljanak, ha többen vannak a kívántatott számon kívül, a vétség fokozatához képest legyenek választandók s azonnal katonák. Ha a kívánt szám az olly bejegyzettek közül ki nem kerül, szólítottassék föl a sorshuzásra összeírta ifjuság, hogy minden jutalom nélkül, csupán hajlamból, mellyiknek van kedve (a mint ennek igen szép és követésre méltó példáját adják a Jász- s Kun kerületek) a katonai életre? Csak az illyenekből állhat elő dicső emlékü Mátyásunk mind télen mind nyáron szabad ég alatt tanyázó hat ezer főből álló győzhetetlen fekete serege. Ha a fekete könyvbe jegyzettek és önkéntesekből a kívánt szám ki nem kerül, akkor álljon a sorshuzás az egyenlők között maga erejében. Tudván azt az apa, hogy egyellen magzatja sem öregsége, sem gazdagsága tekintetéből ama reá nézve rettentő adótól, a katonaságtól, föl nincs szabadítva, sőt erkölestelen élete következtiben bizonyosan megfosztatik azon egyetlen szemé fényétől; csalhatatlan következtetés, hogy nem fogja elhanyagolni olly könnyen gyermeke taníttatását, hanem még azután is, midőn az iskolából kiszakad, mindenkor őrszemmel kíséri annak minden lépését, és a szerfölötti szeretet miatt, a talán más esetben kimaradt szükséges dorgálást és jóra oktatást nem mellőzi el. A milly benyomást tesz a fekete könyv következtésével a szülőre, épen olly hatással bír a többi egyedre nézve is; honnan bátran állíthatni: hogy a sorshuzás így párosítva jegyzőkönyvvel egyik leghathatósb eszközül fog szolgálni az alsóbbrendű néposztály erkölcsi jobbulására. Ha nem áll valaki ember-társán tipródni, annak vagyonát pusztítani, gyakran egy óra alatt semmivé tenni, ne átaljon annyi erővel jót is cselekedni. A társaság békesége függ az igazság követésétől; a magányos személyek szerencséje pedig attól, hogy kiki a maga saját vagyonával minden félelem nélkül élhessen. Szabó Istv. m. k.

Spanyolország.

(Nyilvános vádak Espartero ellen.) Ezelőtt az öreg Arguelles 2dik Hudson Lowe gyanánt főszteték némely rosz akaratuk Izabella királynéra és testvérére nézve, s most miután ennek tettei ellenkezőt tanusítottak, Espartero ellen fordítják rágalmi fegyvereiket. Franciaországól egymást éri az epés röpirat, mikben Espartero határozottan arról vádolják: hogy katonai diktatóság által magát akarja trónra emelni. Ezek azonban olly rágalmak, miknek Spanyolországban senki nem ad hitelt. S vajjon föltehető-e csak némi kis valószínűséggel is az öreg gyermektelen kormányzó, hogy eddig tanusított éleselműsége s jó számítása mellett illy mulékony fénynek bírná szép hírét fölálodni? Hitelesen mondhatni, miszerint a fiatal királyné iránt Spanyolországban az általános rokonszeny olly mértékben emelkedik, minőben azok tekintete napról napra hanyatlal, kik a józan rend helyett vad korlátlankodás zavaros napjait szeretnék megújítani. Valahányszor sétakoészít tesz a fiatal királyné, mindenkor üdvözölő népcsoportok tolongnak körülötte. — A kormányhoz hivatalos tudósítás érkezett, miszerint Portugáliában a rendes katonaság egy miguelpárti zavargó csapattal megütközvén, ezt egészen elszéllyeszté. E csapattal sok spanyol szökevény is találkozott, kiknek további üldöztetésére az albuquerquei spanyol kormányzó legnagyobb készséggel nyujta segédkeztet, melly alkalomkor a spanyol polgárkatonaság is példás buzgalmat tüntetett ki. —

Anglia

(Parliamenti ülések. Elegy.) London, sept. 29kén: „Tegnapelőtt a felsőházi ülésben Brougham l. a börtöni fenyítéket hozván szőnyegre, több sérelmet említe meg; így például 11 egyedet a vasárnapi isteni tisztelet elmulasztása miatt egy shillinggel büntettek, s ezek közül a büntetés le nem fizetése miatt az egyiket 62, a másikat pedig 42 napra börtönbe zárták. Egy harmadik azonban még roszabban járt; ezt ugyanis az érintett elmulasztás miatt 1 shillingre ítélték, de a pörkölttség 14 shillingre növekedett, s mivel a vádolt fizetni nem akart, tehát 70 napi börtönnel fenyítették. Szinte panasz-kép említe a ns lord az egyenetlen étkezési rendszert Anglia börtöneiben, mellynél fogva némely börtönökben épen semmi, némelyekben igen kevés, másokban pedig csak három hónap mulva kapnak némi csekély husadagot a foglyok, mi a nehéz munka mellett veszélyes betegségeket szokott a börtönökben okozni. Végre az ostor használatát is hevesül gáncsolá a szónok, mondván, hogy azt egészen nem mellőzhetni ugyan el; de mégis legalább üdvös korlát közé kellene szorítani, mert most gyakran történik, hogy valamelyik foglyár vagy fölügyelő egyszerű vádjára száznál több korbácsütésben is részesítik a foglyot,

kisebb büntetések pedig egészen a fölügyelők szabad kényire bizatvák. Ez előadások következtében határozattá lett, hogy e fontos tárgy komoly vitát alá fog vétetni. Másnap több királyi kert szépitésre költség kívántatván, Brougham jelenté, mikép ezuttal nem ellenzi ugyan a tetemes költségeket; de mégis igen o-hajtja, hogy jövendőben főleg illy magas mulatsági tárgyakra nézve, kissé kimelölben markolgassanak a nép erszényébe, mert nem feledheti, milly rosz hatásu volt nem rég az egész nemzet előtt azon törvény, melly 70ez. ft. sterl. rendelt a windsori lóistállók kijavittatására, mig ugyanakkor a népnevelésre csak nagy nehezen lehet mintegy 10 ez. ftot. a parl. kicsikarni. — Sz. Mih. napján, szokott szertartással, John Pirie lordmayorra választaték Londonban. A fran. National többszöri lefoglaltatása komoly vitázatot gyujtott az angol lap.; a szabadelmű sajtó véleménye abban öszpontosul, hogy a francia korm. nem folytathatja sokáig e példátlan szigort a királysági elv könnyelmű koczkatatása nélkül. Manzanares tartomány Carthagenát ostromzár alá helyezé, minélfogva az europai hajók 80nap eltelté után csak megmozdztatás mellett fognak Carthagena kikötőibe vitorlázhathatni. — Peel a diplomatai kart sept. 25én nagy lakomára hívá meg, mellyben csak legkitünőbb angol főurak részesítettek.

Németország.

(A moszka katonai gyarmatot állit a nyugati határszélen). Königsberg, sept. 13. Azon körülmény a németek és mások figyelmét is különösen megérdemli, miszerint jelenleg a moszka határt Poroszország és általában nyugat felé ollyképen jelelik ki, hogy azt ha nem ijesztésnek vesszük is, mivel egész csöndben történik, még is az europai lehető eseményekre számított shakkhuzásnak kell tartanunk, csak hogy kinek akarnak shakkot adni, és az nem fog e shakkot és tönköt mondani, előre nem tudhatni. Ezelőtt a moszka határt vámosok és kozák lánczvonalköríték a csempészek ellen, most azonban rendes katonai gyarmatot állitnak, és mozgatható szurony-dzsida-és álgyurekeszt, mit egy jövendő hadsereg elődandárának tekinthetni. Azt mondják ugyan most is, hogy ezen intézkedések a csempészet ellen tetetnek, de igen is nagy katonai tisztelet volna a porosz csempeszkedőknek és az ezeket vezető lengyel zsidóknak egy egész hadsereget állitni ellenükbe. — Minden külföldre utazó moszka 27 ezüst rubelt tartozik uttleveért fizetni. — Hir szerint Vilna megszünik Litvánia székvárosává lenni s a kormányzékot onnan Roszniczba viszik. — Rumann lemondását a kormány azon okbul utasította vissza, miszerint a fenyítő tanács azon elvet kimondá, hogy kormány s király egy és ugyanaz, és így kormányserető annyi mint fölségsértő. Rumann is mint kormány- és így fölségsértő nem mondhat le hivataláról, hanem attul ítélet által kell megfosztatnia. — Berlinben az egyiptusi museum meglopotása miatt két embert fogtak be, de ezek mindent nyakasan tagadnak. —

Törökország.

Konstantinápoly, sept. 13. A konstantinápolyi őrsereget naponkint szaporítják. Drinápolyban 10ezer honvéd (Landwehr) gyült össze, kik közül már ezer ide megérkezett, a többi kevés nap mulva szinte követi. A szyriai hadsereg egy része is ide van rendelve; oct. vége felé a natóliai honvédsapattal is ide várják. Illy nagy számú sereg a konstantinápolyi katonai laktanyákban el nem fér, azért ismét egy újat akarnak építeni. A hadsereghez a porosz rendszer van beívve; minden katona öt esztendőig tartozik szolgálni (ezelőtt holtig tartozott), aztán hazabocsátatik, és a honvédsapattal iratik. A honvédsereg egymást felváltva Konstantinápolyba fog gyakorlás végett menni és azután ismét hazabocsátatik. Ugy látszik e sereg öszszevonásnak az a célja, hogy a birodalom szivében mindig erős hadsereg álljon készen, mert már átlátták, hogy ha 120—130ezer főnyi sereget a birodalom minden részeiben elszórnak, csak ollyan, mintha nem is volna, Konstantinápolyból pedig, mint középpontbul, tüstint oda indíthatják, hol szükség van rá. — Sept. 9én Constantino ausztriai hajóra egy matróz nem akarván egy törököt bebocsátani e miatt veszekedés támadt, és néhány matróz könnyű sebet is kapott. Az ausztriai követ, mihelyt ezt megtudta, elégtételt kért a portától, és azt nyomon meg is kapta. — Kréta szigetén minden nyugott. — Hir szerint az angolok elhagyták St. Jean d' Acre várát s néhány éjjet a Karmel hegyen töltöttek; de midőn onnan visszajöttek, a kapukat bezárva találták, s a törökök többé őket bebocsátani nem akarták. Mivel ostromhoz nem foghattak, a Beirut előtt állomásozó angol hajó parancsnokához küldöttek, ki csakhamar megérkezvén, magát fenyegető állásba tette, és a kormányzót a kapu kinyitására felszólította, ha csak a szultán haragját magára nem akarja vonni. A megrémült kormányzó, ki néhány száz guineet is kapott, engedett, s az angolok ismét bebocsátattak a várba. E hír azonban még valóslásra vár. —

Külföldi elegyhr.

Lafarge emlékiratának német fordítását már jelentették, de Berlinben a rendőrség eltiltotta. — A francia consul Kreta szigetéből több olly embert Görögországba szállíttatott, kik a zendülésben részt vettek, és nem akartak hazájokban maradni. — Nürnbergben Thiersnek macskazenét adtak, mit a Rheinland keményen megró, és azt mondja: hogyha Becker Franciaországban akárhova menne, és így irná is be magát az idegenek névkönyvébe: „Becker Miklós, a világ-ostromló, Franciaországot megdöntő rajnai dal szerzője“ még sem illette volna senki sem méltatlansággal. — A Jour. du Havre szerint az egyesült státusok déli és éjszaki tartományi közt a régi villongás föl kezd támadni, mire az elnök veto-ján kívül okot szolgáltatott az, hogy az elnök Everett urat ajánlotta az angol követségre. A déli tartományokban a whigek és demokraták egyesülete ovást tett az ellen, mert Everettben az absolutismus, igazabban mondva pedig a rabszolga-felszabadítás barátjától fél. Erre majd valamennyi éjszaki lap elkeseredett, és így fenyegetőzik: a déli tartományokat alázatosságra kell tanítani, és megmutatni nekik, milly gyöngék, ha az éjszaki rész érzelmit és jogait lábball mérészik tapodni. — A derék Welckert Berlinben éji zenével tisztelték meg, ki, beszédében, ezen megiszteltetést nem személyének, hanem azon jog és szabadságérzetnek tulajdonítá, melly Németországban el van terjedve. — Venere ausztriai fregát ismét lengővé tetetett. —